

Science Fiction -näyttely

Antikvariaattialueen näyttely esittelee suomalaistaa Science Fiction -kirjallisuutta.

Science Fiction, eli tieteiskirjallisuus, määritellään spekulatiiviseksi fictioksi, joka perinteisesti käsitteli tulevaisuuteen sijoittuvia tapahtumia tai kuvitteellisia maailmoja. Aihepiireinä saattoivat olla niin tekniikan mahdollistamat avaruusmatkat, kuin toisaalta maan ulkopuolisten sivilisaatioiden (usein vihamieliset) kohtaamiset. Sittemmin science fiction -kirjallisuudessa on usein käsitelty kriittisesti tulevaisuuden apokalyptisia tai dystooppisia uhkakuvia. Vaikka ensimmäiset suomenkieliset tieteiskirjat julkaistiin jo 1800-luvulla, alkoi genren voittokulku varsinaisesti vasta 1970-luvulla. Nykyään alaan liittyvää kirjallisuutta julkaistaan vuosittain huomattava määrä, josta on pitkälti kiittäminen aktiivisia pienkustantamoja.

Kirjamessujen näyttelyssä painopiste on varhaisimmissa julkaisuissa, lisäksi alan klassikot ovat itseoikeutetusti esillä. Koska kirjojen ulkoasun julkaisuajankohta kertoo paljon oman aikansa visuaalisesta kulttuurista – nykykatsonnossa usein hieman koomisestikin – tarjoaa näyttely nostalgisen aikamatkan tulevaisuuskäsitysten historiaan.

Näyttelyn on tuottanut *Suomen Antikvariaattiyhdistys* keräilijä *Pekka Mölläri* kanssa, jonka kokoelmasta näyttelyn kohteet ovat.

Tekstit: Pekka Mölläri & Timo Surojegin

Fanzineita laidasta laitaan

Scifiin liittyy olennaisesti fanien aktiivinen harrastustoiminta (fandom). Vuosittain järjestettäviä kansallisia tai kansainvälisiä kokoontumisia kutsutaan con'eiksi (finncon, worldcon). Ensimmäinen Finncon järjestettiin vuonna 1986 ja suomalaisen scifi-harrastuksen suurvoittona voidaan pitää vuonna 2017 Helsingin messukeskuksessa järjestettyä Worldcon 75 -tapahtumaa, joka keräsi paikalle tuhansia alan harrastajia ympäri maailmaa.

Suomen ensimmäinen sf-seura perustettiin Turkuun vuonna 1976., ja nykyään seuroja löytyy lähes kaikista suurimmista kaupungeista. Monet seurat julkaisevat omia jäsenlehtiään, joissa tiedotetaan alan tapahtumista, julkaistaan harrastajien kirjoittamia novelleja ja sarjakuvia sekä arvostellaan alaan liittyvää kirjallisuutta ja elokuvia.

Oma keräilyharrastukseni alkoi 80-luvun alussa, kun tutustuin legendaariseen antikvariaattikaupias Kaarle Ervastiin hänen Kalliossa pitämässään liikkeessä. Hän oli itsekin kiinnostunut scifi-kirjallisuudesta ja julkaissut ensimmäisen bibliografian alan kirjallisuudesta (Aikataika - Fantastica fennica 1867-1981. Helsinki 1982.), josta tuli tuolloin korvaamaton apu kaikille alan keräilijöille.

Onkin luontevaa aloittaa näyttely näillä pienlehdillä, jotka erinomaisesti kuvastavat julkaisijoiden intoa ja rakkautta omaan harrastukseensa. 80-luku oli scifi-lehtien kulta-aikaa; pienlehtiä syntyi ja kuoli, osa ilmestyi vain kerran-pari, mutta sinnikkäämmät ovat toimineet jo useita vuosikymmeniä ja uhmaavat ilahduttavasti nykytrendiä, jossa kaikki informaatio tuntuu siirtyvän nettiin.

Spin (Turun Science Fiction seura ry)	1977 -
Aikakone (Ursan Science Fiction Klubi, Aikakone ry)	1981 - 1990, 1991 - 1995
Portti (Tampereen Science Fiction seura)	1981 -
Tähtivaeltaja (Helsingin Science Fiction seura)	1984 -
Kosmoskynä (Suomen tieteiskirjoittajat ry)	1985 -
Ikaros - Science Fiction lukemisto	1986 - 1989
Enhörningen (ruotsinkielinen)	1987 - 2007
Marvin - the lehti (Helsingin yliopiston science fiction klubi)	1988 -
Jäkäl'aarre (Lahden Science Fiction seura)	1989 - 1993
Alienisti (Jyväskylän yliopiston science fiction klubi 42)	1990 -
Finnzine - Suomalainen Scifi-lehti	1991 - 2008
Legolas (Suomen Tolkien-seura ry)	1991 - 2013 ?
Hobittilan sanomat (suomen Tolkien-seura ry)	1991 -
Mytalo (Oulun Scince Fiction seura Polaris)	1992 - 1994
Outpost (Teknillisen korkeakoulun alayhdistys Spock's Hut)	1995 - 2000 ?

Vapaa Galaksi - Uusi Tähtien sotaan erikoistunut lehti	1999 - 2003 ?
Escape (Espoon Science Fiction ja Fantasia seura ESC ry)	2004 -
Kuiskaus pimeässä (H. P. Lovecraft -historiallinen seura ry)	2011 -
Finnish Science Fiction	1981 - 1982
Pulsari	1985
Uusia maaailmoja - Lehti SF:n keräilijöille	1985
Druid's Tales	1986 - 1987
Spacedust	1987
Teknorama - Special - Fanzine	1987
Terminus est (Teekkarien science fiction fanzine)	1988
Probe Scifi Magazine	1996 - 1997 ?
Pandemonia - Tieteisfiktion ja fantasia	1997
Scifistin malja	2003
Puska	2011 - 2012 ?
Järkyttäviä tieteistarinoita	2006
Mundane	1989 - 1990

Utopioita ja unelmia

Lajityypin nimi on peräisin Thomas Moren poliittisesta satiirista, joka julkaistiin latinaksi vuonna 1516. Varhaisimpana kirjallisena utopiana on kuitenkin totuttu pitämään Platonin *Valtiota* (300-luku eaa). Näissä varhaisissa utopioissa kuvattiin useimmiten edistyksellisiä yhteiskuntia, joissa kirjailijoiden poliittiset ja sosiaaliset ihanteet ovat toteutuneet. Myöhemmistä utopiasta monet perustuivat sosialistiseen yhteiskuntamaalliin, johon oltiin päästy joko rauhanomaisesti (esim. Bellamy) tai luokkataistelun kautta (esim. Morris). Bellamyn teos (*Looking Backward 2000-1887*, 1888) oli aikanaan erittäin suosittu, jolle kirjoitettiin lukuisia vastineita ja jonka suosio sai Bellamyn itsensäkin kirjoittamaan sille jatko-osan.

Ainoa suomalainen klassisen utopian määreet täyttävä teos taitaa olla Sulo Hytösen *Uni* (1906). Hytönen toimi kirjoitusajankohtana Säkkijärvellä puutavaran lastauspaikan työnjohtajana, ja hän oli perustamassa Suomen Satamatyöntekijäin Liittoa, joka myös kustansi Hytösen sosialistisen utopian.

Platon: Valtio (Politeia, 300-luku eaa) Suomentanut O. E. Tudeer. Otava 1933

Thomas More: Utopia (Libellus vere aureus, nec minus salutaris quam festivus, de optimo rei publicae statu deque nova insula Utopia, 1516) Suomentanut Marja Itkonen-Kaila. WSOY 1971

Mikko Lahtinen (toim.): Matkoja utopiaan. Sisältää teokset: Tommaso Campanella: Aurinkokaupunki (Città del sole, 1623); Francis Bacon: Uusi Atlantis (New Atlantis, 1629); David Hume: Täydellisen valtion idea (Idea of perfect commonwealth, 1752). Vastapaino 2002

Ludwiikki Holberg: Niilo Klim'in maanalainen matka (Nikolai Klimii iter subterraneum, 1742) Suomentanut Arvo Lempiranta. Waasan painoyhtiö 1884

Samuel Butler: Erewmon (Erewmon, 1872, 1901) Suomentanut Sirpa Meriläinen. Terra Cognita 2000

Edward Bellamy: Vuonna 2000 - katsaus vuoteen 1887 (Looking backward 2000 - 1887, 1888) Suomentanut J. K. Kari. Työväen kirjapaino 1902; Salakirjat 2012

William Morris: Ihannemaa (News from nowhere, 1890) Suomentanut J. K. Kari. Työväen kustannus 1900; 2. laitos nimellä Huomispäivän uutisia. Suomentanut Ville-Juhani Sutinen. Savukeidas 2008

Richard Michaelis: Kommunistinen yhteiskunta vuonna 2000 - jatkoa ja vastaus Edward Bellamyn romaaniin vuonna 2000 (Ein Blick in die Zukunft, 1890) Suomentanut H. Karjalainen. Karisto 1909

Eugen Richter: Sosiaalidemokraattisia tulevaisuudenkuvia - vapaasti Bebelin mukaan (Sozialdemokratisch Zukunbilder, 1891) Suomennos. Helios 1906

Edward Bellamy: Yhdenvertaisuus (Equality, 1897) Suomennos. 1. osa: M. V. Vuolukka 1906; 2. osa: Työmiehen kustannusyhtiö, Michigan 1905

Sulo H(ytönen): Uni. Suomen satamatyöntekijäin kustannusosuuskunta 1906

H. G. Wells: Nykyaikainen utopia (A Modern Utopia, 1906) Suomentanut Ville-Juhani Sutinen. Savukeidas 2006

Charlotte Perkins Gilman: Herland (Herland, 1915) Suomentanut Ville-Juhani Hytönen. Savukeidas 2009

Dystopioita ja painajaisia

Kirjallisuudessa tulevaisuutta ei läheskään aina ole nähty paratiiseina, joissa kaikki taloudelliset ja yhteiskunnalliset ongelmat oli ratkaistu. Pessimismi valtasi alaa kirjallisuudessa viime vuosisadan alkupuolella, ja sen jälkeen antiutopia eli dystopia on kukoistanut niin kirjallisuudessa kuin scifi-elokuvissakin

Ensimmäisessä suomalaisessa genretutkimuksessa Raoul Palmgren (*Toivon ja pelon utopiat*, 1963) nostaa keskiöön neljä dystopiasta kirjoittanutta kirjailijaa: Orwellin, Huxleyn, Boyen ja Samjatinin. Kaksi ensin mainittua ovat alan tunnustettuja klassikkoja, jotka ovat säilyttäneet arvonsa ja joita myös luetaan edelleen. Karin Boyen *Kallokaiini* (1940) on luultavasti suurimmalle osalle nykylukijoita huomattavasti tuntemattomampi. Siinä kuvataan totalitaarista yhteiskuntaa, jossa yksilö on olemassa vain valtiota varten - asetelma, joka oli tullut valitettavan tutuksi 30-luvun Saksan ja Neuvostoliiton tapahtumien valossa.

Uudemmissa dystopiasta mainittakoon muutama. Anthony Burgessin *Kellopeli appelsiini* (1962), joka tosin taitaa useimmille olla tutumpi Stanley Kubrickin loistavasta filmatisoinnista. Margaret Atwoodin *Orjattaresi* (*A Handmaid's Tale*, 1985) on feministinen klassikko, jossa kuvataan elämää vanhatestamentilliseen theonomiaan persutuvassa yhteiskunnassa. Jokaisen kirjanystävän painajaisia kuvataan Ray Bradburyn *Fahrenheit 451*:n yhteiskunnassa, jossa kirjallisuus on kielletty ja palomiehet polttavat kaikki löytämänsä opukset. Kirjasta on Francois Truffautin filmatisointi vuodelta 1966 joka on ohjaajan ainoa englanninkielinen elokuva. Siinä missä edellä mainitut dystopiakuvaukset ovat tunnustettuja klassikkoja, joissa on kirjallisten ansioiden lisäksi tarkkanäköistä yhteiskunnallista kritiikkiä, on Suzanne Collinsin *Nälkäpeli* (2008) esimerkki helppolukuisesta genrekirjasta, josta tuli suurelle yleisölle tarkoitettu bestseller. Suosittu kirja sai nopeasti kaksi jatko-osaa (ensi keväänä pitäisi ilmestyä sarjan neljäs) ja niistä on jo nyt tehty neljä elokuvaa.

H. G. Wells: Kun nukkuja herää (*When the Sleeper Wakes*, 1899) Suomentanut Jalmari Finne. Otava 1907; 2. laitos Suomentanut Tero Valkonen. Desura 2001

Jack London: Rautakorko - vallankumousromaani (*The Iron Heel*, 1907) Suomennos. Otava 1921; 2. laitos suomentanut Matti Rossi, Love kustannus 1977 / Kirjan ensimmäinen suomenkielinen laitos ilmestyi Yhdysvalloissa 1910, Suomen Sos.kustannusyhtiön kustantamana

Eugen Samjatin: Me (*My*, 1920) Suomentanut Juhani Konkka. Gummerus 1959

Aldous Huxley: Uljas uusi maailma (*Brave New World*, 1932) Suomentanut I. H. Orras. Tammi 1944

Karin Boye: Kallokaiini - romaani 2000-luvulta (*Kallokain*, 1940) Suomentanut Maija Savutie. Työväen sivistysliitto 1943

George Orwell: Vuonna 1984 (*Nineteen Eighty-Four*, 1949) Suomentanut Oiva Talvitie. WSOY 1950; 2. laitos (joka esillä) Suomentanut Raija Mattila. WSOY 1999

Kurt Vonnegut: Sähköpiano (*Player Piano*, 1952) Suomentanut Aarne T. K. Laitinen. Tammi 1981

Ray Bradbury: Fahrenheit 451 (*Fahrenheit 451*, 1953) Suomentanut Juhani Koskinen. Kirjayhtymä 1966, esillä 3. painos vuodelta 1981

Fredrik Pohl & C. M. Kornbluth: Avaruuden kauppamiehet (The Space Merchants, 1953) Suomentanut Ari Koskinen. WSOY 1975

Anthony Burgess: Kellopeli appelsiini (A Clockwork Orange, 1962) Suomentanut Moog Konttinen. Odessa 1991, esillä 2. laitos: Like 2007

Harry Harrison: Tilaa! Tilaa! (Make Room! Make Room!, 1966) Suomentanut Kari Nenonen, Jalava 1988

Margaret Atwood: Orjattaresi (The Handmaid's Tale, 1985) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1986

Max Barry: Jennifer valtiolta (Jennifer Government, 2003) Suomentanut Jukka Saarikivi. WSOY 2004

Jean-Christophe Rufin: Globalia (Globalia, 2004) Suomentanut Erkki Kirjalainen. Tammi 2006

Suzanne Collins: Nälkäpeli (The Hunger Games, 2008) Suomentanut Helene Bützow. WSOY 2008

Veronica Roth: Outolintu (Divergent, 2011) Suomentanut Outi Järvinen. Otava 2014

Dan Simmons: Flashback (Flashback, 2011) Suomentanut Einari Aaltonen. Like 2012

Ørjan Nordmus Karlsson: Yön ja päivän välissä (Huset mellom natt og dag, 2014) Suomentanut Aino Ahonen. Like 2019

Agustina Bazterrica: Rotukarja (Caddver Exquisito, 2017) Suomentanut Sinari Aaltonen. Like 2019

Kohti kuuta

Kreikkalainen Lukianos taitaa olla ensimmäinen kirjallinen Kuussa kävijä. Hänen *Tosi tarinansa* (100-luku jaa) on matkakertomusten parodia, jossa käydään mm Kuussa seuraamassa Kuun ja Auringon kuninkaiden välistä sotaa. Kuu säilytti suosionsa kirjailijoiden matkailukohteena sen jälkeenkin, vaikkakin näissä varhaisissa tarinoissa matkustus tapahtui taikuuden tai mielikuvituksen voimin. Vasta Jules Vernen ja H. G. Wellsin kirjoissa matka taitui teknologian avulla, ja raketiteknikan kehittyessä avaruusalukset saivat yhä realistisempia muotoja.

Varsinainen H-hetki tuli sittem heinäkuussa 1969, vaikkakin Apollo-ohjelma oli aloitettu jo kylmän sodan siivittämänä vuonna 1961. Anekdoottina 60-luvun kuukuumeesta Suomessa voidaan pitää radiotoimittaja Sauvo 'Saukki' Puhtialan Pikkuoravien kanssa vuonna 1962 levyttämää Pikkuoravien kuurakettia, jossa ilkkuriset oravat lähettävät pahaa aavistamattoman holhoojansa kuumatkalle.

Kuuhun on sittemmin sijoitettu monia scifi-tarinoita; tukikohtineen ja siirtokuntineen, joiden piti 70-luvun tiedekontekstissa olla todellisuutta jo 2000-luvun alussa...

Savinien de Cyrano de Bergerac: *Matka Kuuhun* (L'Autre Monde ou les Etats Empires de la Lune, 1657) Suomentanut Aarno Saleva. Faros 2008

Jules Verne: *Maasta Kuuhun - Matkustus 97:ssä tunnissa* (De la Terre á la Lune, 1865) Suomentanut P. J. H(annikainen) G. W. Edlund 1904. Ilmestyi alun perin ns nurkkanovellina *Kansan Ystävä* -lehdessä vuonna 1882. Esillä oleva kansikuva: Karisto 1929

H. G. Wells: *Ensimmäiset ihmiset Kuussa* (The First Men in the Moon, 1899) Suomentanut Samuli S(uomalainen). Otava 1907

Otto Willi Gail: *Hans Hardtin matka Kuuhun* (Hans Hardts Mondfahrt, 1928) Suomentanut L. A. Hirvensalo. Kirja 1928

Outsider (Aarne Haapakoski): *Atorox Kuussa*. Kansankirja 1947

V. Arti (Kaarlo Väinö Valve): *Kuunfilmaaja ja muita kertomuksia*. Paletti 1948

Robert A. Heinlein: *Mies joka myi Kuun* (The Man Who Sold the Moon, 1950) Suomentanut Sirkka Carlson. Nide 1956

Arthur C. Clarke: *Maan valo* (Earth Light, 1955) Suomentanut Eila Salminen. Kirjayhtymä 1985

Oswald Barne ja Veikko Niemi (Arijoutsu ja Tuuri Heporauta): *Kuun kaivokset - kertomus ihmisen uskaliaimmasta löytöretkestä, joka ehkä pian on todellisuutta*. Kustannustalo 1957

Osmo Ilmari (Osmo Ilmari Lampinen): *Kadonneet Kuussa*. WSOY 1957

Arthur C. Clarke: *Selene I* (A Fall of Moondust, 1961) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1976

Robert A. Heinlein: *Kuu on julma* (The Moon is a Harsh Mistress, 1966) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1987

Raymond F. Jones: Kuuasema vaarassa (Moonbase One, 1971) Suomentanut Jyrki Vuori. WSOY 1977

Patrick Moore: Hyökkäys Kuusta (The Moon Raiders, 1978) Suomentanut bOlli Tuomola. Gummerus 1980

Ben Bova: Kuunnousu (Moonrise, 1996) Suomentanut Laura Kataja. Aviador 2018

Johan Harstad: Darlah - 172 tuntia Kuussa (Darlah - 172 timmer på månen, 2008) Suomentanut Elina Uotila. Karisto 2012

Andy Weir: Artemis (Artemis, 2017) Suomentanut Annukka Kolehmainen. Into 2019

Marsilaiset tulevat!

Ihmisten ja marsilaisten suhdetta ovat värittäneet pelot ja ennakkoluulot. Marsilaiset ovat säännöllisesti hyökänneet Maahan ja pyrkineet tuhoamaan tai vähintäänkin orjuuttamaan alemmalla teknologisella kehitysasteella olevat ihmiset. Wellsin klassikko *Maailmojen sota* julkaistiin 1897, ja sen pohjalta on tehty monia elokuvia ja radiokuunnelmia, joista historiaan on jäänyt aitoa paniikkia aiheuttanut Orson Wellesin kuunnelma vuodelta 1938.

Vastavuoroisesti maan asukkaat ovat tehneet matkoja punaiselle planeetalle Percival Lowelin päivistä lähtien. Lowell oli amerikkalainen astronomi, joka tutki pitkään Marsia ja julkaisi tutkimustensa tulokset kolmessa kirjassa 1895-1908. Näissä kirjoissaan Lowell asettui kannattamaan suosittua teoriaa siitä, että Marsin kanavat todistavat planeetalla olevan (tai ainakin olleen) älyllistä elämää. Sittemmin siirtokuntien perustamiset, planeetan elinolosuhteiden muuttaminen ihmisille sopivaksi ja siellä harjoitettu kaivostoiminta ovat olleet tieteiskirjallisuuden kestoaiheita.

H. G. Wells: *Maailmojen sota (the War of the Worlds)* Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1979. Esillä 2.p. Tammi 2005

Fredreric Brown: *Marsilaiset menkää kotiin (Martians, Go Home, 1955)* Suomentanut Pekka Markkula. John Books 1980

Jonathan Gems: *Mars hyökkää! (Mars Attacks!, 1996)* Suomentanut Renne Nikupaavola. Viihdeviikarit 1997

Edgar Rice Burroughs: *Marsin sotavaltias (The Warlord of Mars, 1919)* Suomentanut Alpo Kupiainen. Karisto 1923. Esillä 2.p. 1941

Ilmo Lieto (Kaarlo Koistinen): *Mars-tähden kävijät - seikkailuromaani suuresta tuntemattomasta.* Kirja 1930

Gabriel Linde: *Tuntematon vaara. (Den okända faran, 1933)* Suomennos. Otava 1936

C. S: Lewis: *Äänetön planeetta (Out of the Silent Planet, 1938)* Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1983

Bertil Cleve: *Marsin matka (Resan till Mars, 1943)* Suomennos. Otava 1943

Åke Lindman: *Kuoleva kiertotähti - seikkailuja maailmankaikkeudessa (Den döende planeten, 1944)* Suomentanut Topi Lestelä. Lindström + Co 1947

Rauno Toivonen: *Vaara uhkaa Marsista - poikien seikkailuja v. 1992.* Karisto 1949

Pekka Vuorinen: *Avaruuden seikkailijat - kertomus matkasta Marsiin.* Karisto 1951

Ray Bradbury: *Marsin aikakirjat (The Martian Chronicles, 1950)* Suomentanut Eero Tenhosaari. Otava 1953

Arthur C. Clarke: *Marsin aamunkoitto (The Sands of Mars, 1951)* Suomentanut Anja Toivonen. Kirjayhtymä 1980

Into Jyläskoski: Marsin radiolentäjät. Valistus 1955

Harri Hirvas (Harry Johannes Karlsson): Marsin mies Amerikassa. Valistus 1960

Philip K. Dick: Mars on meidän (Martian Time-Slip, 1964) Suomentanut Matti Rosvall. WSOY 1993

Antero Harju (Seppo Antero Harjulehto): Tavoitteena Mars. Otava 1965

Sven Wernström: Määränpäinä Mars (Destination Mars, 1969) Suomentanut Inkeri Pitkänen. Tammi 1973

Seppo Harjulehto: Marsin salaisuus. Otava 1974

Fredrik Pohl: Plusmies (Man Plus, 1976) Suomentanut Kari Nenonen. Jalava 1989

Andy Weir: Yksin Marsissa (The Martian - A Novel, 2011) Suomentanut Kaj Lipponen. Into 2015

We are the Robots

- totesi saksalainen elektronisen musiikin uranuurtaja Kraftwerk singlellään vuonna 1978.

Kirjallisuuteen robotit ilmestyivät huomattavasti aikaisemmin, ensiesiintymisenä on totuttu pitämään E. T. A. Hoffmannin novellia *Automata* (1814). Termin 'robotti' loi Karel Capek näytelmässään *R.U.R.* (Rossum's Universal Robots, 1920) ja kuuluisat robotiikan lait (joiden mukaan robotit eivät saa vahingoittaa ihmistä) Isaac Asimov novellissaan *Runaround* (1942). Näitä sääntöjä on toki sitten kierretty ja rikottu lukemattomissa tarinoissa.

Puhtaasti mekaanisista roboteista on jo aikaa sitten siirretty androideihin, jotka muistuttavat mahdollisimman opaljon aitoja ihmisiä (termin lanseerasi ranskalainen kirjailija Mathias Villiers de l'Isle-Adam kirjassaan *Huomisen Eeva* (1886)). Moni varmaankin muistaa häijyn androidi Ash'in Ridley Scottin eppisessä elokuvassa *Alien* - kahdeksas matkustaja. Scottia saamme kiittää myös toisesta uskomattoman hienosta syntetisen ihmisen (replicant) visualisoinnista *Blade Runner* - elokuvassa, joka perustuu löyhästi Philip K. Dickin kirjaan *Do Androids Dream of Electric Sheep?*

Kotimaisesta tuotannosta kannattaa mainita Outsider salanimellä kirjoittaneen Aarne Haapakosken 40-luvulla ilmestyneet kuusi *Atorox*-kirjaa, joissa kerrotaan *Atorox*-nimisen koneihmisen seikkailuista.

Karel Capek: *R.U.R. - Rossum's Universal Robots* (R.U.R. - Rossum's Universal Robots, 1920) Suomentanut Eero Balk. Svukeidas 2009

Isaac Asimov: *Teräsluolat* (The Caves of Steel, 1953) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1982

Stanislaw Lem: *Konekansan satuja ja tarinoita* (Bajki Robotow, 1964) Suomentanut Seppo Sipilä. Tammi 2004

Stanislaw Lem: *Kyberias* (Cyberiada, 1965) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1982

Ted Hughes: *Rautamies* (The Iron Man, 1968) Suomentanut Sinikka Salama. Like 1998

Philip K. Dick: *Rakennamme sinut* (We Can Build You, 1972) Suomentanut Pekka Mäkelä. Like 1998

Walter Tevis: *Yhdeksäs aste* (Mockingbird, 1980) Suomentanut Pirkko Talvio-Jaatinen. Tammi 1981

Isaac Asimov: *Robotit* (Valikoima kokoelmasta The Complete Robots, 1982) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1985

Rudy Rucker: *Software* (Software, 1982) Suomentaneet Sari Kallioniemi ja Anita Puumalainen. WSOY 1992

John Sladek: *Tik-Tok*. (Tik-Tok, 1983) Suomentanut Eero Mänttari. Karasto 1988

Janet ja Isaac Asimov: *Norby, seonnut robotti* (Norby, The Mixed-Up Robot, 1983) Suomentanut Jyrki Kiiskinen. Art House 1990

H. M. Hoover: Robotti Orvis (Orvis, 1987) Suomentanut Ritva-Liisa Pihljerta. Tammi 1993

Rudy Rucker: Robojen poika (Wetware, 1988) Suomentaneet Sari Kallioniemi ja Anita Puumalainen. WSOY 1993

Outsider (Aarne Haapakoski): Atorox, ihmisten valtias. Mantere 1947

Jorma Mäenpää: Seikkaileva robotti. Valistus 1959

Sakari Salovuori: Tunturi-Joonas ja robotti. Kuva ja Sana 1959

Outsider (Seppo Tuisku): Tohtori Capran robotti. Kustannus Oy Ajanviete 1965

Kaarina Goldberg: Rämöpäinen robotti. Otava 1995

Autsaider (Boris Hurttta): Atorox Neptunuksessa. Kamala Ukko 1997

Autsaider + Pekka Virtanen: Atorox Plutossa. Kamala Ukko 1997

Tuho tulee - katastrofeja moneen makuun

Globaalit katastrofit on perinteinen genre, joka kiehtoo sekä kirjailijoita että lukijoita: tuleeko tuho nopeasti vai hitaasti, suurella rysäyksellä vai hiljaisena, hiipivänä kuolemana? Vaihtoehtoja riittää: avaruuden myrkkyykaasu (Doyle), pandemia (London, Matheson), eläinkunta (Capek, du Maurier), kasvikunta (Wyndham, Christopher), merenpinnan nousu (Ballard), räjähdys linnunradan keskuk- sessa (Hoyle), uusi jääkausi (Orgill + Gribbin) etc. Tuntuu että scifi-kirjailijoiden mielikuvitus on lähes yhtä laaja kuin b-luokan kauhuelokuvien käsikirjoittajilla keksittäessä erilaisia toistaan ällömpiä tapoja ottaa ihmisiä hengiltä.

Genre tarjoaa mahdollisuuksia kriittisiin näkökulmiin, mutta monissa teoksissa epämääräiseksi jäävä katastrofi tarjoaa lähinnä puitteet paneutua eloonjääneiden ongelmiin ja kamppailuun eloon- jäämisestä. Hieman outoa on sekkin, että se 'viimeinen ihminen' ei kuitenkaan yleensä ole yksin...

Arthur Conan Doyle: Myrkkyyöhyke (The Poison Belt, 1913) Suomentanut A. J. Salonen. Karisto 1922

Jack London: Punainne rutto (The Scarlet Plague, 1915) Suomentanut Ilmari Lehto. Minerva 1922

Karel Capek: Salamanterisota (Válka a Mloky, 1936) Suomentanut Reino Silvanto. WSOY 1938

R. C. Sherriff: Kohtalon päivä (The Hopkins Manuscript, 1939) Suomentanut Kaarina Koskela. Pellervo-Seura 1947

John Wyndham: Triffidien kapina (The Day of the Friffids, 1951) Suomentanut Risto Kalliomaa. Nide 1954

Daphne du Maurier: Linnut ja muita kertomuksia (Novelli: The Birds, 1952) Suomentanut Liisa Hakola. WSOY 1974

Richard Matheson: Olen legenda (I am Legend, 1954) Suomentanut Vuokko Aitosalo. Vaskikirjat 2007

John Christopher: Nälkäkuolema (The Day of the Grass, 1956) Suomentanut Matti Rosvall. Kolmiokirja 1984

J. G. Ballard: Upponut maailma (The Drowned World, 1962) Suomentanut Mika Renvall. Jalava 2011

J. G. Ballrd: Kuivunut maailma (The Drought, 1965) Syuomentanut Matti Rosvall. Jalava 2012

John Christopher: Viimeiset ihmiset (A Wrinkle in the Skin, 1965) Suomentanut Matti Rosvall. Kolmiokirja 1984

Shristopher Priest: Fuuga synkälle saarelle (Fugue for a Darkening Island, 1972) Suomentanut Kari Nenonen. Jalava 1988

Fred ja Geoffrey Hoyle: Inferno (The Inferno, 1973) Suomentanut Veikko Rekunen. Ursa 1982

Doris Lessing: Eloonjääneen muistelmat (The Memoirs of a Survivor, 1974) Suomentanut Kyllikki Villa. Otava 1988

Douglas Orgill ja John Gribbin: Kuudes talvi (The Sixth Winter, 1979) Suomentanut Antti Virtanen. Otava 1981

Edmund H. North ja Franklin Coen: Meteori (Meteor, 1979) Suomentanut Kari Nenonen. Kolmiokirja 1982

Jean Helland: Suojaan metsän siimekseen (Into the Forest, 1996) Suomentanut Marja Melanen-Ahtela. Otava 1998

Cormac McCarthy: Tie (The Road, 2006) Suomentanut Kaijamari Sivill. WSOY 2008

Max Brooks: Sukupolvi Z - Zombisodan aikakirjat (World War Z - An Oral History of the Zombie War, 2006) Suomentanut Helmi Keränen. Johnny Kniga 2011

Matthew Mather: Kybermyrsky (Cyberstorm, 2013) Suomennos. Like 2014

Mats Strandberg: Loppu (Slutet, 2018) Suomentanut Sirje Niitepöld. Like 2019-10-17

Sotaisa tulevaisuus

Tulevaisuuteen sijoittuvia sotia kuvattiin kirjallisuudessa jo paljon ennen ensimmäistä maailmansotaa, mutta viime vuosisadalla käydyt suursodat - ja varsinkin Hiroshima ja Nagasaki - antoivat kirjailijoille aivan uutta, apokalyptista kuvastoa käytettäväksi.

Varhaisemmissa visioissa sodat käytiin yleensä maapallolla ja ne sijoituivat lähitulevaisuuteen, mutta viime aikoina mittakaava on kasvanut, tapahtumat sijoitetaan kaukaisiin galakseihin, aikaan jolloin avaruudenvallotus on jo pitkällä..

Jo ensimmäisen maailmansodan piti olla 'sota, joka lopettaa kaikki sodat', ja mikäli tieteenkirjailijoihin on uskominen, eivät ihmiset tällä(kään) saralla taida viisastua...

H. G. Wells: Ilmasota - tulevaisuuden kuvaus (The War in the Air, and Particularly How Mr. Bert Smallways Fared While it Lasted) Suomentanut Toivon Wallenius. Emil Vainio 1910

Hans Dominik: Dshingiskaenin jälki (Die Spur des Dschinges_khan - Ein Roman aus den 21. Jahrhundert, 1923) Suomentanut (K. V. Raitio) Kirja 1924

Hanns Gobsch: Euroopan tuho 1934 - näky (Wahn-Europa 1934 - Eine Vision, 1932) Suomentanut Werner Anttila. Karisto 1932

Robert A. Heinlein: seitsemän miehen sota (The Day after Tomorrow, 1948) Suomentanut Sirkka Carlson. Nide 1954

Harry Harrison: Bill - Linnunradan sankari (Bill the Galactic Hero, 1965) Suomentanut Arvi Tamminen. Like 1995

Gordon R. Dickson: Erehtymisen taito (The Tactics of Mistake, 1971) Suomentanut Jari Niittylä. Book Studio 1997

Gérald Klein: Sodan valtiat (Les Seigneurs de la Guerre, 1971) Suomentanut Kalvevi Nyytäjä. WSOY 1977

Joe Haldeman: Loputon sota (The Forever War, 1974) Suomentanut Veikko Rekunen. Book mStudio 1990

Niels E. Nielsen: Vartija (Vogteren, 1974) Suomentanut Matti Rosvall. WSOY 1980

Bob Shaw: Kukahan minä olen? (Who Goes Here?, 1977) Suomentanut Jyri-Pekka Järvinen. Jalava 1988

Vernor Vince: Rauhansota (The Peace War, 1984) Suomentanut Einari Aaltonen. Like 2007

Orson Scott Card: Ender (Ender, 1985) Suomentanut Veikko Rekunen. Ursa 1990

Jack Campbell: Taipumaton (Dauntless, 2006) Suomentanut Matti Rosvall. Jalava 2016

Tuhon jälkeen

Ydinsodan uhka ja maailmaa varjostanut Kylmä sota, joka kärjistyi Kuuban kriisiin vuonna 1962, näkyi selvästi tieteiskirjallisuuden aihevalinnoissa. Tuomiopäivän kello on hiponut keskiyön hetkiä, mutta - ainakaan toistaiseksi - happeja ei ole painettu.

Loppuuko kaikki tuleen, radioaktiivisuuteen ja ydintalveen, vai syntyykö raunioista uusi, mahdollisesti parempi sivilisaatio? Miten henkiin jääneet onnelliset (tai ehkä pikemminkin onnettomat) selviytyvät tuhotussa, mutanttien kansoittamassa maailmassa? Näihin kysymyksiin scifi on tarjonnut monia ratkaisuja, niin kirjallisuudessa, sarjakuvissa kuin elokuvissakin. Toivottavasti nämä tulevaisuudenkuvat pysyvät kirjojen sivuilla ja teatterien kankaille, eikä omille survivaltaidoille tule olemaan käyttöä.

Harold Rein: Eloojääneet (Few Were Left, 1955) Suomentanut Matti Kontio. WSOY 1957

Nevil Shute: Viimeisellä rannalla (On the Beach, 1957) Suomentanut Aija Palsbo. Gummerus 1958

Hans Helmut Kirst: Kukaan ei pelastu - Selonteko Euroopan viimeisistä päivistä (Keiner kommt Davon - Bericht von den letzten Tagen Europas, 1957) Suomentanut Aarno Peromies. Karisto 1960

Walter M. Miller: Viimeinen kiitoshymni (A Canticle for Leibowitz, 1959) Suomentanut Martti Montonen. WSOY 1962

Peter George: Komentaja 1 (Commander-1, 1965) Suomentanut Matti Wilén. Weilin+Göös 1966

Jorma Sauvala: Melkein maailmanloppu. Kauppiaiden kustannus 1973

Robert c. O'Brien: Tohtori L - Vieras kuolleesta maailmasta (Z for Zacharias, 1975) Suomentanut Pirkko Lokka. WSOY 1978

Viljo Suutari: Punainen pilvi. Kustannus Oy Cossus 1979

p. C. Jersild: Jälkeen vedenpaisumukse (Efter floden, 1982) Suomentanut Pirkko Talvio-Jaatinen. Tammi 1983

Luke Rhinehart: Pelastukoon ken voi (Long Voyage Back, 1983) Suomentanut Erkki Hakala. WSOY 1983

Whitley Strieber ja James W. Kunetka: War Day: Tuhon päivä - ja mitä sen jälkeen? (War Day and the Journey Onward, 1984) Suomentaneet Eero Mänttari ja Ari Penttilä. Tammi 1984

D. B. Drumm: Joukkotuhon jälkeen (The Stalkers, 1984) Suomentanut Maire Nopanen. Winthers Förlag 1986

David Robbins: Operaatio Fgox (The Fox Run, 1986) Suomentanut Maire Nopanen. Winthers Förlag 1990

Dimitri Gluhovski: Metro 2033 (Metro 2033, 2007) Suomentanut Anna Suhonen. Like 2010

Maapallo matkakohteena

Planeettamme on melkoisen suosittu turistikohde, ainakin näin tieteiskirjallisuuden näkökulmasta. Täällä on vierailut monenlaista väkeä erilaisista maailmoista - siis paljon muitakin kun lähinaapuritamme marsilaisia. Perinteisten humanoidien lisäksi täällä on käynyt myös älykäs pilvi (Hoyle). Kaikkien intressit eivät aina ole täysin selviä, vaikkakin osa on ollut keräämässä näytteitä (Katzwinkle), toiset tuomassa rauhansanomaa (Erlor, Spielberg), joillakin on ollut selvänä aikomuksena asettua aurinkokuntaamme pidemmäksi aikaa (Clarke, Wyndham), mutta jotkut ovat - onneksemme - olleet vain läpikulkumatkalla (Simak, Clarke).

Kuten turistit niin usein, jättävät nämäkin vierailijat jälkeensä paikallisille asukkaille siivottavaa - kunhan nämä vain ensin ehtivät toipua vierailusta.

Arthur C. Clarke: Lapsuuden loppu (Childhood's End, 1953) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä' 1973, Esillä 2.p. 1986

John Wyndham: Uhka syvyydestä (The Kraken Wakes, 1953) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1978

Fred Hoyle: Musta pilvi (The Black Cloud, 1957) Suomentanut Mirja Tolsa. Karisto 1961

John Wyndham: Käenpojat (The Midwich Cucoos, 1957) Suomentanut Veikko Rekunen. Ursa 1989

Clifford Simak: Väliasema (Way Station, 1960) Suomentanut Matti Roswall. John Books 1981

Fritz Leiber: Vaeltaja (The Wanderer, 1964) Suomentanut Jorma-Veikko Sappinen. Book Studio 1993

Arkadi ja Boris Strugatski: Stalker - huviretki tienpietareelle (Piknik na Obo'cine, 1972) Suomentanut Esa Adrian. WSOY 1982

Ian Watson: Yhteyksiä (The Embeddine, 1973) Suomentanut Veikko Rekunen. Book Studio 1993

Arthur C. Clarke: Uhka avaruudesta (Rendezvous with Rama, 1973) Suomentanut Matti Kannosto. Kirjayhtymä 1974

Rainer Erlor: Valtuuskunta (Die Delacation, 1973) Suomentanut Osmo Mäkeläinen. Weilin + Göös 1973

Steven Spielberg: Kolmannen asteen yhteys (Close Encounters of the Third Kind, 1977) Suomentanut Aarne Lahtinen. Tammi 1978

Douglas Adams: Linnunradan käsikirja liftareille (The Hitch Hiker's Guide to the Galaxy, 1979) Suomentanut Pekka Markkula. John Books 1981

William Kotzwinkle: E. T. - muuklainen avaruudesta (E. T. - The Extra-Terrestrial in his Adventure on Earth, 1982) Suomentanut Pekka Markkula. WSOY 1982

Peter Watts: Sokeanäkö (Blindsicht, 2006) Suomentanut J. Pekka Mäkelä. Summerus 2013

Kadonneet kansat ja heidän maailmansa

Niistä ajoista kun Platon Timaios -dialogissaan kertoi kadonneesta Atlantiksesta, ovat kadonneet kulttuurit olleet suosittu aihe kirjallisuudessa. Aihe oli erityisen suosittu 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun kirjallisuudessa. Varsinkin Rider Haggard ja Edgar Rice Burroughs kunnostautuivat kadonneiden maailmojen kuvaajina. Tuolloin maapallolta löytyi vielä tutkimattomia korpimaita, joihin näitä kadonneita kulttuureja oli luontevaa sijoittaa. Afrikan ja Etelä-Amerikan viidakkojen lisäksi suosittu sijoituskohde oli maanalainen luolasto, jonne matkataan alan ehkä tunnetuimmassa kirjassa, Jules Vernen *Matkustus maan keskipisteeseen*.

Sherlock Holmes -tarinoillaan salapoliisikirjallisuuden isäksi nostettu Arthur Conan Doyle kirjoitti myös useita scifiksi luettavia teoksia, ja koko genre onkin saanut nimensä hänen kirjastaan *The Lost World*. Arvaatko - tai tiedätkö - kuka esittää professori Challengeria kirjan ensipainoksen valokuvassa?

Jules Verne: *Matkustus maan keskipisteeseen* (Voyage au Centre de la Tere, 1864) Suomentanut B. Lagus. G. W. Edlund 1879. Esillä 2. laitoksen 2..p. 1928 (suomentanut Arvo Airio)

Edwrad Bulwer-Lytton: *VRIL - tuleva rotu* (The Coming Race, 1871) Suomentanut Heikki Eskelinen. Biokustannus 1996

H. Rider Haggard: *Kuningas Salomonin kaivokset* (King Salomon's Mines, 1885) Mukaillemalla suomennettu. Otava 1908. (Kirjan 1. laitos N.Y. Mills, Minnesota, 1896)

H. Rider Haggard: *Kuolematon kuningatar* (She, 1887) Suomentanut O. E. Nyman. Kirja 1922

H. Rider Haggard: *Salattu maa* (Allan Quatermain, 1887) Suomentanut O. E. Nyman. Kirja 1923

Arthur Conan Doyle: *Kadonnut maailma* (The Lost World, 1912) Suomentanut Martti Mela. Gummerus 1916 / 2. laitos Pellervo-Seura 1948, suomentanut Tauno Karilas

Pierre Benoit: *Atlantis* (L'Atlantide, 1919) Suomentanut Werner Anttila. Karisto 1922

Edgar Rice Burroughs: *Pellucidar - maan uumenissa* (At the Earth's Core, 1924) Suomentanut Alpo Kupiainen. Taikajousi 1977. (1. laitos Karisto 1924, suomantanut A. J. Salonen)

Edgar Rice Burroughs: *Ajan unohtama maa* (The Land thet Time Forget, 1924) Suomentanut Alpo Kupiainen. Karisto 1925

Edgar Rice Burroughs: *Luolatyttö* (The Cave Girl, 1925) Suomentanut Alpo Kupiainen. Karisto 1925

V. A. Obrutsev; *Sannikovin maa* (Zemlja Sannikova, 1926) Suomentanut Salme Peterzens. Vieraskielisen kirjallisuuden kustannusliike, Moskova 1961

James Hilton: *Sininen kuu* (Lost Horizon, 1933) Suomentanut Eino Palola. Karisto 1936

Dennis Wheatley: *Kartoittamattomilla merillä* (Uncharted Seas, 1938) Suomennos. WSOY 1940

Vaughan Wilkins: *Jäätyneen tulen kaupunki* (The City of Frozen Fire, 1950) Suomentanut Sirkka Carlsson. Mantere 1953

Suomi suureksi!

Vapaussodan jälkeen Suomessa syntyi mielenkiintoinen scifin rajamaille laskettava kirjallisuuden-alue, jossa Suur-Suomi -ideologian hengessä lyötiin maattamme uhkaavat, idästä saapuvat invaasiot. Kirjallisilta ansioiltaan nämä teokset eivät kovin kummoisia ole, mutta ajankuvina ne kertovat ilmestymisajankohtansa ilmapiiristä paljonkin. Genren kulta-aika sijoittuu vuosille 1918-1926, mutta vielä 30-luvulla ilmestyi omakustanteina muutamia ryhmään kuuluvia teoksia. Muutamat näistä teoksista olivat selkeästi nuorille suunnattuja seikkailukertomuksia ilman sen suurempia scifi-elementtejä. Vaikka näiden kirjojen henki useimmiten oli yltiöisänmaallinen, ennakoitiin niissä valitettavasti loppuvuoden 1939 tapahtumia.

Kapteeni Teräs (Jalmari Kara): Suur-Isänmaa - romaani menneisyydestä, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta. Kirja 1918

H. R. Halli (Rudolf Richard Ruth): Neljännen ulottuvaisuuden mies. Otava 1919

Kapteeni Teräs (Jalmari Kara): Petsamon rata - isänmaallinen unelma. Kirja 1921

Väinö Airola: Keksijän voitto. WSOY 1922

Kosti Lahti: Tiukalle otti, mutta selvä tuli - kertomus uuden kommunistikapinan kukistamisesta Suomessa. Otava 1923

Olli Karila (Niilo Pärnäinen): Kultakuningas. Satakunnan kirjateollisuus 1926

Olli Karila (Niilo Pärnäinen): Pelastus. Karisto 1926

Jukka Kontio (salanimi): Punainen naamio. WSOY 1926

Aarno Karimo: Kohtalon kolmas hetki - Suomen ja Venäjän sota vv. 1967-68. Holger Schildt 1926

Johannes Rautakoura (Antti Leopold Hintikka): Tsaari Kyrilin sotaretki Karjalaan - historiallinen kertomus Karjalan vapautumisesta v. 1943. Tekijän kustantamana 1930

Paul Pähkinälinna (Pauli Vakkilainen) Ei sanoin - mutta teoin - Inkerin romaani. 1-2 osa. Tekijän kustantamana 1934

W(äinö) M(atti) Pöysti: Radiokronotoskooppi - Meri- ja ilmasotaseikkailuja. Tekijän kustantamana 1936

Scifiä sosialistisen 'realismin' hengessä

Venäläistä tai neuvostoliittolaista tieteiskirjallisuutta ilmestyi tietojeni mukaan ennen sotia vain kaksi kappaletta, mutta 60-luvun muuttuneessa poliittisessa ilmapiirissä sitä suomennettiin nopeassa tahdissa. Tarkoitus oli tietenkin selkeän propangandistinen, suomalaisille piti saada länsimaisen hapatuksen vastapainoksi aatteellisesti oikeaoppista luettavaa. Neuvostoliiton vieraskielinen kustannusliike lanseerasi sarjan Neuvostokirjailijoiden tieteiskertomuksia, joista otettiin vielä 70-luvullakin uusia painoksia.

Alan klassikkona voidaan pitää Aleksei Tolstoin *Aelita* (1922), jossa vastasyntyneen Neuvostomaan kansalaiset lähtevät pelastamaan Marsin sorrettuja proletaareja!

Nikolai Tsernysevski: Mitä on tehtävä - kertomus uusista ihmisistä. (Tsto Celat, 1863) Suomentanut Nikolai Jaakkola. Kustannusliike Progress 1982 (1. laitos Karjalais-Suomalaisen SNT:n valtion kustannusliike, Petroskoi 1956)

K. E. Tsiolkovski: Kuussa - fantastinen kertomus (Na Lune, 1883) Suomentanut Tyyne Perttu. Karjalan ASNT:n valtion kustannusliike, Petroskoi 1958

Aleksei Tolstoi: *Aelita* (Aelita, 1922) Suomentanut V. Zlobina. Kustannusliike Mir, Moskova 1961

Aleksei Tolstoi: Kuoleman säteen salaisuus (Giperboloid Inzhenera Ganina, 1926) Suomentanut Kaarlo Luoto. Työväenjärjestöjen tiedonantaja 1928

Aleksander Baljajev: Amfibi (Celovek-Amfibija, 1928) Suomentanut R. Sirokov. Vieraskielisen kirjallisuuden kustannusliike, Moskova 1962

Ivan Jefremov: Käärmeen sydän (Serdce Zmei, 1947, 1959) Suomentaneet Salme Peterzens, Kerttu Juntunen ja Rudolf Sykiäinen. Kustannusliike Mir, Moskova 1963 (Novellikokoelma)

Aleksei Kudasev: Jääsaari (Ilm, 1955) Suomentanut Veikko Taipale, Karjalan ASNT:n valtion kustannusliike, Petroskoi 1960

Vieras avaruudesta - neuvostokirjailijain tieteiskertomuksia (Gust' iz Kosmosa) Suomentaneet A. Airola, R. Mäkelä ja S. Kuivala. Vieraskielisen kirjallisuuden kustannusliike, Moskova 1962

Maxwellin yhtälöt - Neuvostokirjailijain tieteiskertomuksia (Uravnenija Maksvella) Suomentaneet T. Haapalainen ja O. Kukkonen. Kustannusliike Edistys, Moskova - Petroskoi 1962

Anatoli Dneprev: Purppuramuumio - tieteiskertomuksia (Purpurnaja Mumija, 1968) Suomentaneet U. Ruhanen ja R. Sirokov. Kustannusliike Mir, Moskova 1968

Jevgeni Veltistev: Elektronik, matkalaukkupoika (Elektronik - Mal'zik iz cemodana, 1964) Suomentanut Roy Sirikov. Kustannusliike Edistys, Moskova 1968

Sergei Zalygin: Oska - yhden miehen maa (Oska - Smes noj Maltsik, 1976) Suomentanut Ulla-Liisa Heine. Kustannusliike Mir, Moskova 1989

Tekstit: Pekka Mölläri & Timo Surojegin